

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2017/263,**14. veebruar 2017,****mis käsitleb riskimaandamis- ja bioohutusmeetmeid ning varase avastamise süsteeme seoses ohuga, et metslindudelt võib kõrge patogeensusega linnugripiviirus levida kodulindudele***(teatavaks tehtud numbri C(2017) 765 all)***(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 11. detsembri 1989. aasta direktiivi 89/662/EMÜ veterinaarkontrollide kohta ühendusesiseses kaubanduses seoses siseturu väljakujundamisega, ⁽¹⁾ eelkõige selle artikli 9 lõiget 4,võttes arvesse nõukogu 26. juuni 1990. aasta direktiiv 90/425/EMÜ, milles käsitletakse ühendusesiseses kaubanduses teatavate elusloomade ja toodete suhtes seoses siseturu väljakujundamisega kohaldatavaid veterinaar- ja zootehnilisi kontrolle, ⁽²⁾ eelkõige selle artikli 10 lõiget 4,võttes arvesse nõukogu 20. detsembri 2005. aasta direktiivi 2005/94/EÜ linnugripi tõrjet käsitlevate ühenduse meetmete ning direktiivi 92/40/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta, ⁽³⁾ eelkõige selle artikli 63 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) Lindude gripp ehk linnugriip on lindude nakkav viirushaigus, millesse võivad nakatuda ka kodulinnud. Kodulindude nakatumisel linnugriipi avaldub haigus peamiselt kahes vormis, mida eristatakse nende virulentsuse järgi. Madala patogeensusega haigusvorm põhjustab tavaliselt ainult kergeid sümptomeid, samas põhjustab kõrge patogeensusega vorm enamiku kodulinnuliikide puhul lindude väga suurt suremust. Kõnealune haigus võib tugevalt mõjutada kodulinnukasvatuse kasumlikkust.
- (2) Direktiivis 2005/94/EÜ on sätestatud minimaalsed tõrjemeetmed, mida kohaldatakse selle haiguse puhangu korral kodulindude või muude tehistingimustes peetavate lindude suhtes ja teatavad ennetusmeetmed linnugripi seire ja varase avastamise jaoks.
- (3) Direktiiviga 2005/94/EÜ on samuti ette nähtud, et komisjon võib vastu võtta kõnealuses direktiivis sätestatud minimaalseid tõrjemeetmeid täiendavad epidemioloogilisest olukorrast tingitud üksikasjalikud eeskirjad.
- (4) Metslinnud, eelkõige ränd-veelinnud on madala patogeensusega linnugripi looduslikud peremeesorganismid, kes kannavad hooajalise rändeliikumise ajal viirust edasi ilma, et see neil avalduks. Alates 2005. aasta keskpaigast on siiski tõendeid, et kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüüp H5N1 võib nakatada metslinde ja nende kaudu pikkade vahemaade taht levida ⁽⁴⁾.
- (5) Linnugripiviiruste esinemine metslindude seas põhjustab jätkuvalt ohtu, et kõnealused viirused levivad otse või kaudselt linnukasvatustevõtetes, kus kasvatatakse kodulinde või muid tehistingimustes peetavaid linde ning viirus levib seejärel nakatunud lindudega ettevõttest muudesse ettevõtetes.

⁽¹⁾ EÜT L 395, 30.12.1989, lk 13.⁽²⁾ EÜT L 224, 18.8.1990, lk 29.⁽³⁾ ELT L 10, 14.1.2006, lk 16.⁽⁴⁾ *Scientific Opinion of the Panel on Animal Health and Welfare of the European Food Safety Authority on a request from the European Commission on Animal health and welfare aspects of avian influenza and the risk of its introduction into the EU poultry holdings (The EFSA Journal (2008) 715, 1–161).*

- (6) Komisjoni otsus 2005/734/EÜ⁽¹⁾ võeti vastu pärast kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüübi H5N1 jõudmist Kagu-Aasiast Euroopasse viiruse läänesuunalise leviku tulemusena 2005. aastal; otsuse eesmärk oli tugevdada liidu õigusaktidega juba ettenähtud tõrjemeetmeid, eelkõige pidades silmas kõrge patogeensusega linnugripiviiruse pretseendentist mandritevahelisest levikust tulenevat riski.
- (7) Otsusega 2005/734/EÜ nähti ette bioohutusmeetmed ja täiendavad riskimaandamismeetmed, et vähendada kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüübi H5N1 kandumise ohtu metslindudelt kodulindudele ja muudele tehistingimustes peetavatele lindudele, tõkestades nende linnupopulatsioonide vahelisi otseseid ja kaudseid kontakte. Otsuse 2005/734/EÜ kohaselt peavad liikmesriigid epidemioloogilist olukorda ja konkreetseid riskitegureid arvesse võttes oma territooriumil kindlaks määrama need piirkonnad, kus on suurim oht, et kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüüp H5N1 levib linnukasvatustevõtetes, kus kasvatatakse kodulinde ja muid tehistingimustes peetavaid linde. Liikmesriigid on kohustatud rakendama kõnealustes kõrge riskiga piirkondades teatavaid riskimaandamismeetmeid, näiteks tagama, et asjaomaseid kodulinde peetakse sisetingimustes. Samuti peavad liikmesriigid tagama, et ettevõtete omanikud on teadlikumad haiguse levikuga seotud ohtudest ja ettevõtetes bioohutusmeetmete kohaldamise vajadusest.
- (8) Lisaks tuleb otsuse 2005/734/EÜ kohaselt liikmesriikides kasutusele võtta varase avastamise süsteemid, mille abil omanikud teatavad pädevale veterinaarasutusele kiiresti kõigist linnugripi levikule viitavatest tunnustest linnukarjas; selliste süsteemide puhul tuleks arvesse võtta konkreetseid parameetreid ja väikesi muudatusi tootmist käsitlevates andmetes
- (9) Komisjoni otsusega 2010/367/EL⁽²⁾ kehtestati suunised kodu- ja metslindude puhul korraldatavate linnugripi seireprogrammide kohustuslikuks rakendamiseks liikmesriikides, sealhulgas proovide võtmise ja laboriuuringute nõuded. Samuti nähakse otsusega ette, et pädevatele asutustele tuleb viivitamata teatada metslindude ja eelkõige ränd-veelindude ebataolisest suremusest või nende olulisest haigestumisest või suremusest.
- (10) 2014. aasta lõpus ja 2015. aasta algul jõudis metslindude kaudu liitu kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüüp H5N8. Selle puhul oli metslindude suremus väga väike, kuid mitmes liikmesriigis tekkisid tõsised haiguspuhangud kodulindude või muude tehistingimustes peetavate lindude seas.
- (11) Alates 2016. aasta oktoobri lõpust on avastatud kõrge patogeensusega linnugripiviirusele H5N8 väga lähedase viirustüve esinemine enamasti surnuna leitud rändlindude seas 20 liikmesriigis, nimelt Bulgaarias, Tšehhi Vabariigis, Taanis, Saksamaal, Iirimaa, Kreekas, Hispaanias, Prantsusmaal, Horvaatias, Itaalias, Ungaris, Madalmaades, Austrias, Poolas, Rumeenias, Sloveenias, Slovakkias, Soomes, Rootsis ja Ühendkuningriigis ning sellistes lähedalasuvates kolmandates riikides nagu Šveits, Serbia ja Ukraina. Haiguspuhangud avastati peamiselt Prantsusmaa, Ungari ja Bulgaaria teatavates piirkondades, kus paljudes linnukasvatustevõtetes peetakse parte ja hanesid.
- (12) Praegune epidemioloogiline olukord on väga dünaamiline ja muutub pidevalt. Rändlindude liikumine jätkub ja liikmesriikide käimasoleva seire tulemusel avastatakse metslindude seas endiselt kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüübi H5N8 esinemist. Seega ohustab viirus ka lähikuudel ja tõenäoliselt rändlindude edaspidiste hooajaliste liikumiste vältel liidu kodulinde ja muid tehistingimustes peetavaid linde ning viirus võib levida teatavate suure riskiga piirkondades asuvate linnukasvatustevõtete vahel.
- (13) Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) valmistab praegu ette linnugripi käsitlevat põhjalikku teaduslikku arvamust, mis koostatakse 2017. aasta septembriks. Võttes aga arvesse praegust kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüübi H5N8 epideemiat, paluti EFSA-l viivitamata hinnata epidemioloogilist olukorda ning esitada esialgsed teaduslikud soovitused liidu tasandil kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüübiga H5N8 nakatunud metslindudest tulenevate riskidega seoses kehtestatud kaitsemeetmete sobivuse kohta.
- (14) EFSA loomatervishoiu ja loomade heaolu komisjon avaldas 20. detsembril 2016 seisukoha „Urgent request on avian influenza“⁽³⁾ („Linnugripi käsitlev kiireloomuline küsimus“), milles kinnitati, et range bioohutus- ja

(1) Komisjoni 19. oktoobri 2005. aasta otsus 2005/734/EÜ, millega kehtestatakse bio-ohutusmeetmed, et vähendada A-tüüpi gripiviiruse alatüübi H5N1 põhjustatud väga patogeense lindude gripi kandumise ohtu metslindudelt kodulindudele ja teistele vangistuses elavatele lindudele ning rajada väga ohustatud piirkondadesse varajase avastamise süsteem (ELT L 274, 20.10.2005, lk 105).

(2) Komisjoni 25. juuni 2010. aasta otsus 2010/367/EL kodu- ja metslindude seas läbiviidavate linnugripi järelevalveprogrammide rakendamise kohta liikmesriikides (ELT L 166, 1.7.2010, lk 22).

(3) EFSA Journal 2017;15(1):4687, 32 lk doi:10.2903/j.efsa.2016.4687.

riskimaandamisemeetmete rakendamine on kõige tähtsam vahend, mis võimaldab ära hoida kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüüpide H5 ja H7 kaudse või otsese leviku metslindudel ettevõtetesse, kus kasvatatakse kodulinde ja tehistingimustes peetavaid linde. Kõnealustes ettevõtetes peaks bioohutusmeetmete kohaldamine olema tavapärase praktika ning suurenenud riski perioodil tuleks selliseid meetmeid rangemaks muuta.

- (15) EFSA jäeldas samuti, et metslindude passiivne seire on kõige tõhusam viis metslindude seas kõrge patogeensusega linnugripiviiruste esinemise avastamiseks ning soovitas metslindudel sihipäraselt proove võtta ja neid analüüsida, et nii toetada otsuse 2010/367/EL II lisaga sätestatud teatavate metslindude käsitlevate sätete kohaldamist, milles on kehtestatud metslindude seas leviva linnugripiviiruse seireprogrammide rakendamise suunised.
- (16) EFSA viitas ka Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC) korraldatud hindamisele, ⁽¹⁾ mille kohaselt ei ole maailmas seni teatatud inimeste nakatumisest praegu leviva kõrge patogeensusega linnugripiviiruse alatüübiga H5N8 ja et viiruse täiendavast kirjeldusest nähtub, et see levib endiselt peamiselt lindude seas, ilma et inimeste puhul oleks märgata spetsiifilist suurenenud nakatumise ohtu.
- (17) Kogemustest, mis liikmesriikide pädevad asutused on saanud otsuses 2005/734/EÜ sätestatud meetmete rakendamise käigus, nähtub, et tuleb säilitada paindlikkus, mis on vajalik kõnealuste meetmete kohandamiseks konkreetse liikmesriigi epidemioloogilise olukorraga.
- (18) Kõige ohustatumate linnupopulatsioonidega tegelemiseks ja käesolevas otsuses sätestatud meetmete tulemuslikkuse tagamiseks tuleks võtta teatavaid ennetusmeetmeid, mille sihtrühm on linnukasvatustevõtted.
- (19) Otsuses 2005/734/EÜ sätestatud meetmed tuleks seega läbi vaadata ja neid tuleks kohandada, võttes arvesse kodu- ja metslindude seas praeguseks välja kujunenud epidemioloogilist olukorda liikmesriikides, EFSA 20. detsembril 2016 tehtud avaldust linnugripi kohta ning liikmesriikide omandatud kogemusi kõnealuses otsuses sätestatud meetmete praktilise rakendamise alal.
- (20) Otsuses 2005/734/EÜ sätestatud meetmeid on mitmel juhul muudetud ja nende kehtivust on pikendatud ning neid kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2017. Liidu õigusaktide selguse huvides tuleks otsus 2005/734/EÜ kehtetuks tunnistada ja käesoleva otsusega asendada.
- (21) Käesolevas otsuses sätestatud meetmed tuleb vajaduse korral läbi vaadata, võttes arvesse EFSA linnugripi käsitleva teadusliku arvamuse lõpptulemust, mille koostamine lõpetatakse 2017. aasta septembris.
- (22) Käesolevas otsuses sätestatud meetmeid tuleks kohaldada 30. juunini 2018.
- (23) Käesoleva otsusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Käesolevas otsuses sätestatakse riskimaandamisemeetmed ja varase avastamise süsteemid seoses metslindude põhjustatud ohuga kõrge patogeensusega linnugripi levimiseks linnukasvatustevõtetesse ning meetmed, mille abil suurendatakse linnukasvatustevõtete omanike teadlikkust sellistest riskidest ja vajadusest rakendada ettevõtetes bioohutusmeetmeid või neid rangemaks muuta.

Artikkel 2

Mõisted

Käesoleva otsuse kohaldamisel kehtivad direktiivi 2005/94/EÜ artiklis 2 esitatud mõisted.

⁽¹⁾ Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC), 2016, RAPID RISK ASSESSMENT: Outbreaks of highly pathogenic avian influenza A(H5N8) in Europe: <http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/risk-assessment-avian-influenza-H5N8-europe.pdf>

Artikkel 3

Kõrge patogeensusega linnugripiiruste leviku suure riskiga piirkondade kindlaksmääramine

Liikmesriigid määravad kindlaks ja vaatavad läbi oma territooriumi need osad, kus esineb eriti suur kõrge patogeensusega linnugripiiruste linnukasvatustevõtete leviku risk (edaspidi „suure riskiga piirkonnad“), ning ajavahemiku, mille jooksul kõnealune risk kestab, võttes arvesse järgimisi tegureid:

- a) epidemioloogiline olukord kõnealuse riigi territooriumil või naabruses asuva liikmesriigi või kolmanda riigi territooriumil, eelkõige seoses
 - i) kõrge patogeensusega linnugripiiruste avastamisega metslindude või nende väljaheidete analüüsi tulemusena;
 - ii) kodulinde või muid tehistingimustes peetavaid linde pidavates linnukasvatustevõtetes esinevate kõrge patogeensusega linnugripi puhangutega, mis on tõenäoliselt seotud punkti i kohaselt avastatud kõrge patogeensusega linnugripiirustega;
 - iii) punktide i ja ii kohaste kõrge patogeensusega linnugripiiruste varasemate leidudega ja kordushaiguspuhangute riskiga;
- b) kõrge patogeensusega linnugripiiruste linnukasvatustevõtete leviku riskitegurid, eelkõige
 - i) nende asukoht lindude rändeteekondadel, eriti kui linnud tulevad Aasia kesk- ja idaosast, Kaspia ja Musta mere piirkonnast, Lähis-Idast ning Aafrikast;
 - ii) linnukasvatustevõtte kaugus märgaladest, tiikidest, soodest, järvedest või jõgedest, kuhu võivad koguneda rändlinnud, eelkõige haneliste ja kurvitsaliste seltsi kuuluvad linnud;
 - iii) linnukasvatustevõtte asumine piirkonnas, kus rändlindude ja eriti veelindude asustustihedus on suur;
 - iv) kodulindude pidamine välitingimustes, kus metslindude ja kodulindude vahelisi kokkupuuteid ei ole võimalik piisaval määral tõkestada;
- c) täiendavad riskitegurid kõrge patogeensusega linnugripiiruste levimiseks linnukasvatustevõtete sees ja nende vahel, eelkõige
 - i) linnukasvatustevõtte asumine piirkonnas, kus selliste ettevõtete tihedus on suur;
 - ii) kodulindude, sõidukite ja isikute suur liikumissagedus ettevõtte sees ja ühest ettevõttest teise ning sagedased muud ettevõtetevahelised otsesed ja kaudsed kontaktid;
- d) Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) ning riiklike ja rahvusvaheliste riskihindamisasutuste korraldatavad riskihindamised seoses metslindude kaudu leviva kõrge patogeensusega linnugripiiruse olulisusega;
- e) direktiivi 2005/94/EÜ artikli 4 kohaselt korraldatud seireprogrammide tulemused.

Artikkel 4

Riskimaandamismeetmed

1. Liikmesriigid võtavad oma territooriumi konkreetsest epidemioloogilisest olukorrast lähtudes vajalikuks ajavahemikuks asjakohaseid ja teostatavaid meetmeid, et vähendada suure riskiga piirkondades kõrge patogeensusega linnugripiiruste metslindudelt kodulindudele edasikandumise riski.
2. Lõikes 1 osutatud meetmed peavad olema suunatud esmajärjekorras metslindude (eelkõige ränd-veelinnud) ning kodulindude (eelkõige pardid ja haned) vahelise otsese või kaudse kontakti ärahoidmisele.
3. Liikmesriigid keelavad kõrge riskiga piirkondades
 - a) kodulindude pidamise välitingimustes;
 - b) välitingimustes asuvate veehoidlate kasutamise kodulindude jootmiseks;

- c) kodulindudele vee varumise metslindudele ligipääsetavatest pinnaveereservuaaridest;
 - d) kodulindude sööda säilitamise nii, et see ei ole kaitstud metslindude või muude loomade eest.
4. Täiendavate riskimaandamismeetmetena keelavad liikmesriigid
- a) kodulindude ja muude tehistingimustes peetavate lindude kokkutoomise turgudele, näitustele, väljapanekutele ja kultuurisündmustele;
 - b) haneliste ja kurvitsaliste seltsi kuuluvate peibutuslindude (edaspidi „peibutuslinnud“) kasutamise.
5. Liikmesriigid vaatavad lõigete 1–4 kohaselt võetud meetmed korrapäraselt läbi, et neid kohandada lähtuvalt epidemioloogilisest olukorrast, sealhulgas metslindudest tulenevatest riskidest.

Artikkel 5

Teadlikkuse suurendamine ja bioohutusmeetmed

Liikmesriigid tagavad, et võetakse asjakohased meetmed kõrge patogeensusega linnugripist tulenevate riskidega seotud teadlikkuse suurendamiseks sidusrühmade seas, kes on tegevad kodulinnukasvatusektoris; samuti antakse sellistele sidusrühmadele asjakohaseimat teavet bioohutusmeetmete kohta, eelkõige suure riskiga piirkondades teostatavate meetmete kohta, selliste vahendite kaudu, mis sobivad kõige paremini kõnealuse teabe edastamiseks sidusrühmadele.

Artikkel 6

Erandid artiklis 4 sätestatud riskimaandamismeetmetest

1. Erandina artikli 4 lõikest 3 ja tingimusel, et kõrge patogeensusega linnugripiviiruste leviku riski takistamiseks kohaldatakse bioohutusmeetmeid, võivad liikmesriigid anda loa
- a) kodulindude pidamiseks välitingimustes, kui seda tehakse kooskõlas järgmiste tingimustega:
 - i) kodulinnud on võrkude, katuste või muude asjakohaste vahenditega kaitstud kokkupuute eest metslindudega või
 - ii) kodulindudele antakse vähemalt neile ette nähtud sööta ja jooki sisetingimustes või varikatuse all, mis takistab piisaval määral metslindude maandumist ja seega aitab vältida metslindude kokkupuudet kodulindudele mõeldud sööda või veega;
 - b) välitingimustes asuvate veehoidlate kasutamine, kui need on teatavate kodulindude heaoluks nõutavad ning on ulukveelindude eest piisavalt kaitstud;
 - c) ulukveelindudele ligipääsetava pinnavee andmiseks kodulindudele pärast töötlust, mis tagab linnugripiviiruste inaktiveerimise.
2. Erandina artikli 4 lõikest 4 ja tingimusel, et kõrge patogeensusega linnugripiviiruste leviku riski takistamiseks kohaldatakse bioohutusmeetmeid, võivad liikmesriigid anda loa
- a) kodulindude ja muude tehistingimustes peetavate lindude kokkutoomiseks turgudele, etendustele, näitustele ja kultuuriüritustele;
 - b) peibutuslindude kasutamiseks
 - i) direktiivi 2005/94/EÜ artikli 4 kohaselt korraldatud linnugripi seireprogrammide, teadusprojektide, ornitoloogiliste uuringute või pädeva asutuse poolt heaks kiidetud muu tegevuse raames või
 - ii) kooskõlas asjakohaste bioohutusmeetmete ja -sätetega, mille eesmärk on tõkestada kõrge patogeensusega linnugripiviiruste kodulindudele levimist.

*Artikkel 7***Kodulinnukarja puhul kasutatavad varase avastamise süsteemid**

1. Liikmesriigid võtavad kasutusele varase avastamise süsteemid või tugevdavad selliseid süsteeme, mis võimaldavad omanikul teatada pädevale asutusele kiiresti kõigist tunnustest, mis viitavad linnugripi levikule linnukarjas, mida peetakse suure riskiga piirkonnas asuvas linnukasvatuseettevõttes.
2. Lõikes 1 osutatud süsteemide puhul võetakse arvesse vähemalt söögi ja joogi tarbimise ning munatootmise olulist vähenemist, tuvastatud suremust ning kliinilisi sümptomeid või lahangul tuvastatavat koekahjustust, mis viitab kõrge patogeensusega linnugripiviiruse esinemisele, pidades silmas kõnealuste parameetrite varieerumist eri kodulinnuliikude ja tootmisviiside puhul.

*Artikkel 8***Metslindude seire tõhustamine**

1. Pädev asutus tagab metslindude populatsioonide passiivse seire laiendamise ning surnud või haigete lindude täiendava kontrollimise kooskõlas otsuse 2010/367/EL II lisas sätestatud suunistega, mis käsitlevad metslindude seas esineva linnugripi seireprogrammide rakendamist, pöörates tähelepanu eelkõige kõnealuses otsuses sätestatud proovivõtu ja analüüsimise sihtliikide loetelule ning muudele metslinnuliikudele, mille puhul on täheldatud kõrge patogeensusega linnugripiviirustesse nakatumist.
2. Pädev asutus võib hõlmata proovide sihipärase võtmise ja analüüsimisega metslindude liigid ja geograafilised piirkonnad, mida kõrge patogeensusega linnugripiviirused ei ole seni mõjutanud.

*Artikkel 9***Nõuete täitmise ja teabega seotud kohustused**

Liikmesriigid teatavad komisjonile meetmetest, mida võetakse käesoleva otsuse nõuete täitmiseks ja sellest, kas neile on tehtud erandeid vastavalt artiklile 6.

*Artikkel 10***Kehtetuks tunnistamine**

Otsus 2005/734/EÜ tunnistatakse kehtetuks.

*Artikkel 11***Kohaldamine**

Käesolevat otsust kohaldatakse kuni 30. juunini 2018.

*Artikkel 12***Adressaadid**

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 14. veebruar 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Vytenis ANDRIUKAITIS